

स्थानीय राजपत्र

बेसीशहर नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड ५, संख्या १४, माघ १३ गते, २०७९ साल

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी बेसीशहर नगर कार्यपालिकाले देहायको कार्यविधि जारी गरेको छ।

।

भाग २

विज्ञापन बोर्ड तथा प्रचार सामाग्री नियमन गर्ने नीति, २०७९

१. पृष्ठभूमि

बेसीशहर नगरपालिकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, र प्रथम नगर सभाबाट पारित नीतिगत निर्णयको अधीनमा रही आफ्नो क्षेत्रभित्र तोकिए बमोजिमका विज्ञापनबोर्ड तथा प्रचार प्रसार सामाग्री राख्ने अनुमति दिई सो वापत विज्ञापन कर संकलन गर्दै आएको छ। ऐनले विज्ञापन करलाई नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोतको रूपमा परिभाषित मात्र गरेको छैन नगरपालिका क्षेत्रमाप्रचार प्रसारको लागि राखिने विभिन्न किसिमका परिचय पाटी, बोर्डहरु र प्रचार सामाग्रीको अनुमतिदिने र सो वापत कर संकलन गर्न पाउने निकायको रूपमा नगरपालिकाहरुलाई अधिकार प्रदान गरेको छ। बेसीशहर नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोतमध्ये विज्ञापन कर महत्वपूर्ण कर को स्रोत रही आएको छ। महत्वपूर्ण कराधारको रूपमा रहेको नगर क्षेत्रको विभिन्न किसिमका होर्डिंग बोर्ड, साईन बोर्ड, ग्लो साईन बोर्डहरु, कम्पनीको प्रयोजन बोर्डहरु र पोल व्यानर आदि प्रचार प्रसारका लागि राखिने बोर्ड तथा सामाग्रीहरु व्यवस्थित, मर्यादित, सुरक्षित एवं शहरी सौन्दर्ययुक्त हुन नसके कोमा आम नागरिक तथा सञ्चारगृहको

चासोको विषय बन्दै आएको छ । यसले नगर क्षेत्रमा राखिने प्रचार प्रसार सामाग्री तथा होर्डिंग बोर्डलाई आम्दानीको हिसावले मात्र नहेरी शहरी विकास, सुरक्षा व्यवस्था र वातावरण संरक्षणमा पार्न सक्ने नकारात्मक प्रभाव प्रति नगरपालिका समयमै सजग र सचेत भई यस सम्बन्धमा उचित कदम चाल्नुपर्ने आवश्यकतादेखिएको छ । नगरपालिकाले सामान्य रुपमा प्रत्येक नगर सभाबाट नीति बनाई नगरमा राखिने बोर्ड तथा प्रचार सामाग्रीहरुको नियमन गरी कर संकलन गर्दै आएको छ । यसै नीतिको अधीनमा रही तोकिएकोमापदण्ड भन्दा विपरित एवं निषेधित स्थानमा राखिएका बोर्ड तथा सामाग्रीहरु हटाउने कार्य पनि गर्दै आएको छ । तर पछिल्लो समयमा आएर होर्डिंग बोर्ड राख्ने प्रतिस्पर्धा यति बढ्दै गयो कि हरेक घरका छत तथा कौशी व्यवसायिक विज्ञापन बोर्डले भरी भराउ देखियो । यस क्षेत्रमा देखिएको अस्वस्थ प्रतिस्पर्धाले कर छलीका घटनाक्रमहरु पनि देखिए । यसरी शहरी सौन्दर्य र सुरक्षामा गम्भीर असर पर्ने गरी अव्यवस्थित ढङ्गले राखिएका होर्डिंग बोर्डहरु व्यवस्थित गर्ने साथै आधुनिक विद्युतीय प्रचार प्रसार को विधि अवलम्बन गरी डिजिटल प्रचार माध्यामबाट नगरलाई स्मार्ट सिटीको रुपमा विकास गर्ने सन्दर्भमा उपयुक्त नीति तथा संस्थागत व्यवस्था गर्नको लागि बेसीशहर नगरपालिकाबाट यो विज्ञापन बोर्ड तथा प्रचार सामाग्री नियमन नीति, २०७४ तर्जुमा गरी जारी गरिएको हो ।

१. नीतिको दीर्घकालीन उद्देश्य (Vision)

यस नगर क्षेत्रभित्र प्रचार प्रसारका लागि राखिने विभिन्न किमिमका बोर्ड तथा प्रचार सामाग्रीहरुलाई सामाजिक हितकारी, आधुनिक प्रविधियुक्त र वातावरण मैत्री बनाउँदै यस्ता बोर्ड तथा सामाग्रीहरुको नियमन, अनुगमन एवं नियन्त्रणको संस्थागत व्यवस्था गरी अत्याधुनिक डिजिटलाइज प्रचार प्रसार को माध्यामबाट नगरलाई स्मार्ट सिटीको रुपमा विकास गर्दै नगर पालिकाको आयश्रोतसमेत वृद्धि गर्दै जाने यो नीतिको दीर्घकालिन उद्देश्य हुनेछ ।

३. नीतिको दीर्घकालीन लक्ष्य (Mission)

यस नगर क्षेत्रभित्र प्रचार प्रसारका लागि राखिने व्यवसायिक, सचेतनामूलक तथा सरकारी सूचना सन्देशयुक्त विभिन्न किमिमका बोर्ड तथा तथा प्रचार सामाग्रीहरुलाई सामाजिक मूल्यमान्यतालाई सम्बर्द्धन गर्ने, आधुनिक प्रविधियुक्त र वातावरण मैत्री बनाउन उपलब्ध श्रोत साधनको अधिकतम प्रयोग गरी यस्ता बोर्ड तथा सामाग्रीहरुको नियमन, अनुगमन एवं नियन्त्रणको

संस्थागतव्यवस्था गरी नगरपालिकाको आन्तरिक आयमा यस क्षेत्रबाट प्राप्त हुने कर आयको अंश समेत वृद्धि गर्दै जाने यो नीतिको दीर्घकालीन लक्ष्य हुनेछ ।

४. नीतिको उद्देश्य (Objectives)

यस नगर क्षेत्रभित्र प्रचार प्रसारका लागि राखिएका र राख्न दिइने व्यवसायिक, चेतनामूलक तथा सरकारी सूचना सन्देशयुक्त विभिन्न किमिमका बोर्ड तथा प्रचार सामाग्रीहरूलाई वर्दिलिंदो परिवेश अनुसार विकसित सामाजिक मूल्य मान्यतालाई आत्मसाथ गर्ने, विज्ञान र प्रविधिको विकासले सृजित अत्याधुनिक प्रविधि आकर्षित गर्ने र वातावरण संरक्षणमा सहयोग पुग्ने डिजिटलाइज बनाउन उपयुक्त नीति, मापदण्ड, कार्यविधि तयार गरी सोको कार्यान्वयन र अनुगमनको संस्थागत व्यवस्था गरी करको दायरा तथा कर आयमा समेत उल्लेखनीय वृद्धि गर्ने उद्देश्य यो नीतिले लिएको छ । यो नीतिको मूलभूत उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम हुनेछन् :

- १) विज्ञापन बोर्ड तथा प्रचार सामाग्री राख्न पाउने स्थान, तरिका तथा समाग्री र निषेध गरिएका स्थानतथा सामाग्रीहरूको मापदण्ड तोक्ने ।
- २) सार्वजनिक जग्गा, ऐतिहासिक सम्पदाको संरक्षण गर्दै वातावरण संरक्षणमा जोड दिने ।
- ३) विज्ञापन बोर्ड तथा प्रचार सामाग्रीको प्रयोगमा आधुनिक प्रविधिको प्रवर्द्धन र सामाजिक मूल्यमान्यतालाई आत्मसाथ गर्ने ।
- ४) अनुमति नलिई नगर क्षेत्रमा कुनै पनि प्रकारका विज्ञापनयुक्त, प्रचारात्मक, सूचना वा सन्देशमूलक बोर्ड, परिचय पाटी तथा सामाग्रीहरू राख्न नपाउने व्यवस्था गर्ने ।
- ५) नगर क्षेत्रका सम्पूर्ण वाह्य विज्ञापन बोर्ड तथा सामाग्रीको नियमन गर्दै आन्तरिक स्रोत साधनको उपयोग समेत गरी यस क्षेत्रबाट प्राप्त हुने राजस्वको अंकमा समेत वृद्धि गर्ने ।
- ६) नगरपालिकाले प्रचार सामाग्रीको कर संकलन तथा व्यवस्थापन गर्न खुल्ला रूपमा प्रस्ताव आव्हान गरी, प्रतिस्पर्धा गराइ अधिकतम राजस्व संकलन गर्ने ।

५. नीतिको व्यवस्था

बेसीशहर नगरपालिका क्षेत्रमा राखिने विज्ञापन तथा सूचना बोर्ड, डिजिटल बोर्ड र प्रचार सामाग्रीहरूको नियमन, नियन्त्रण गरी नगर पालिकाको आन्तरिक आयमा अभिवृद्धि समेत गर्न देहाय बमोजिमका नीतिगत व्यवस्था गरिएको छ ।

- क) यस नगरक्षेत्रका सार्वजनिक स्थानहरुमा अनाधिकृत ढंगले राखिएका सम्पूर्ण व्यवसायिक होर्डिङ्ग बोर्डहरु तथा प्रचार सामग्रीहरुको लगत व्यवस्थापन, सूचीकृत गर्ने र नम्बर टाँस गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ख) नगरक्षेत्रका ऐतिहासिक सांस्कृतिक सम्पदाहरु, मुख्य प्रशासनिक केन्द्र, कार्यालयको वाहिरी सीमाबाट कम्तीमा ५० मिटर पर सम्म ३० बर्ग फिटसम्मको व्यवसायिक परिचय पाटीवाहेक अन्य व्यवसायिक विज्ञापन बोर्ड तथा प्रचार सामग्रीहरु राख्न निषेध गर्ने ।
- ग) नगरपालिका क्षेत्रमा अनाधिकृत ढङ्गले राखिएका निजी क्षेत्रबाट प्रायोजित सरकारी सूचना बोर्डहरु तथा सचेतनामूलक बोर्डहरु तत्काल हटाउने । उक्त प्रकृतिका बोर्डहरु राख्न आवश्यक देखिएमा नगरको स्वीकृतिमा अनुमति प्रदान गर्न सकिनेछ ।
- घ) एकसय वर्गफुट भन्दा ठूला साईजका होर्डिङ्ग बोर्डहरुको अनिवार्य रुपमा विमा गरिनुपर्ने । होर्डिङ्ग बोर्डहरु दर्ता गरि बोर्डको मुनि दर्ता नम्बर स्पष्ट देखिने गरि नगरपालिकाबाट उपलब्ध गराईने स्टिकर राख्नुपर्ने । अब उप्रान्त २०० वर्गफुट भन्दा ठूला साईजका बोर्डहरु नयाँ दर्ता गर्नुपूर्व सो प्राविधिक हिसाबले ठिक भए नभएको नेपाल इन्जिनियरिङ काउन्सिलबाट लाईसेन्स लिएका प्राविधिकबाट उपयुक्तताको सिफारिस लिने व्यवस्था अनिवार्य गर्ने ।
- ङ) कुनै पनि व्यवसायीले नगरबाट स्वीकृत लिएकै वखत खाली बोर्डमा राख्ने सन्देशमूलक सामग्री बनाई अनिवार्य रुपमा राख्नुपर्नेछ । कुनै पनि सामग्री रहित खाली बोर्डराख्न निषेध गर्ने । व्यवसायीले बोर्डमा राख्ने सामग्री परिवर्तन गरेपिच्छे, नगर पालिकालाई उक्त रंगीन एक प्रति सामग्री उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।
- च) नगरपालिका भित्र रहेका अव्यवस्थित, अनियन्त्रित, विशुद्ध निजी फाइदाका उद्देश्यले सार्वजनिक चोक, सडकसँगै जोडेर ट्राफिक प्रहरी लगायत कुनै पनि सरकारी नामबाट बिना अनुमति राखिएका बोर्डहरु तत्काल हटाउने ।
- छ) विज्ञापन बोर्ड तथा डिजिटल बोर्डको साईज, उक्त बोर्ड राख्न पाउने स्थान र यस सम्बन्धी अन्य मापदण्ड तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- ज) सडक पेटी तथा सार्वजनिक स्थानमा कुनै पनि स्थायी प्रकारका द्वार, स्टल डिस्प्ले राख्न पूर्णप्रतिबन्ध लगाउने ।
- झ) विद्युत तथा टेलिफोनका पोलहरुमा राखिएका सबै प्रकारका बोर्डहरु तुल ब्यानर हटाउने ।

- ज) परिचय पाटीको हकमा नगरपालिकामा व्यवसाय दर्ता भएका व्यवसायीले मात्र तोकिएको साईजको परिचयपाटी निशुल्क राख्न पाउनेछ । नगरपालिकामा व्यवसाय दर्ता नभई परिचय पाटी राख्न पाइने छैन । परिचय पाटीमा स्पष्ट देखिने गरी नगरपालिकामा व्यवसाय दर्ता भएको दर्ता नम्बर अनिवार्य रूपमा उल्लेख गर्नुपर्नेछ । एक व्यवसायको हकमा एकभन्दा वढी परिचयपाटी राख्न पाउने छैन । परिचय पाटीको अधिकतम साइज उचाईमा ३ फिट ननघाई वढीमा ३० वर्ग फिटसम्म मात्र हुनेछ । सुरक्षाको दृष्टिकोणले परिचयपाटी राख्दा घरको कुनैपनि भ्याल छोप्न पाईनेछैन ।
- ट) सपिङ्ग कम्प्लेक्स, सुपर मार्केट जस्ता ठूलाठूला व्यापारिक कम्प्ले कसको हाता,कम्पाउण्ड भित्र सुरक्षाका मापदण्ड अपनाई भुई तथा भित्ताहरुमा होर्डिङ्ग बोर्ड, डिजिटल डिस्प्ले, चलदृश्य बोर्ड, एलसीडी बोर्ड, एल ई डि बोर्ड ,रोलर बोर्ड, ग्लो बोर्ड, नियो न साईन, प्रोजेक्टर, स्टल डिस्प्ले जस्ता बाह्य विज्ञापन राख्न अनुमति दिने ।
- ठ) नगरपालिकाको यातायात गुरुयोजना बनाइ सो अनुरूप यातायात व्यवस्थापन एवं यात्रु सुविधालाई ध्यानमा राखी एकरूपता कायम हुने गरी बाह्य विज्ञापन बोर्ड राख्ने व्यवस्था सहितको सुविधायुक्त (सोलार बत्ती, टेलिफोन बुथ, उपयुक्त स्थान, लोकेशन नक्शा सहितको बस प्रतिक्षालय (Bus stop) निजी क्षेत्रको सहभागितामा प्रतिस्पर्धात्मक माध्यमबाट निर्माण गरी हालको अव्यवस्थित बस स्टपहरुलाई व्यवस्थित गर्ने ।
- ड) नगरसँग यस अधि स्वीकृति लिई राखेका र अब उपरान्त स्वीकृति हुने बस स्टपनिर्माणकर्ताले नगरपालिकाले तोकेको डिजाइन अनुसार गर्नुपर्ने र विज्ञापन गर्न मिल्ने कूल भागको ३० प्रतिशत भागमा अनिवार्य रूपमा तोकिएको सूचना तथा सन्देशमूलक सामाग्रीहरु राख्नुपर्ने र प्रत्येक बस स्टपमा सोलार बत्ती अनिवार्य जडान गर्नुपर्ने ।
- ढ) सार्वजनिक निजी साभेदारी अन्तर्गत अत्याधुनिक आकाशे पुल, सुविधा सम्पन्न पार्क, शहरी सुविधा केन्द्र स्थापनामा प्रोत्साहन गर्न शहरका विभिन्न स्थानहरु छनौट गरी प्रतिस्पर्धाको आधारमा उपलब्ध गराउने र तोकिएको मापदण्ड बमोजिम तोकिएको विज्ञापन दरमा कर संकलन गर्न पाउने व्यवस्था मिलाउने ।

- ण) होर्डिंग बोर्ड तथा डिजिटल डिस्प्ले बोर्ड दर्ता तथा नवीकरण गर्दा प्रचलित कानून बमोजिम सम्पत्ती वहालमा दिने व्यक्तिलाई लाग्ने सम्पत्ती वहाल कर घरजग्गा धनीको नाममा व्यवसायीले नै तिर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- त) नगरपालिका क्षेत्रमा हुने योजनावद्ध पूर्वाधार विकासमा निजी क्षेत्र सहभागी हुन चाहेमा कूल लागतको न्यूनतम १० प्रतिशत सम्मको प्रायोजकको रुपमा सहभागी गराउँदा सम्बन्धित निजी क्षेत्रलाई आफ्नो लोगोको सम्म विज्ञापन गर्न दिने ।
- थ) रोड डिभाईडरमा विज्ञापन गर्न पूर्ण रुपमा निषेध गर्ने । फुटपाथ बारमा व्यवस्थित गर्ने ।
- द) नगरपालिकामा यस अघि दर्ता भई नियम अनुसार बुझाउनुपर्ने कर दस्तुर नबुझाउने विज्ञापन व्यवसायी/व्यक्तिहरुलाई नगरपालिकामा रहेको अभिलेखको आधारमा कालोसूचीमा राख्ने, सार्वजनिक गर्ने र यसपछि निजहरुले नगरपालिकासँग लिने कुनै पनि प्रकारको सेवा लिन आउँदा बाँकी बक्यौता चुक्ता गर्नुपर्ने । यस्तो बुझाउनु पर्ने कर नबुझाएकासँग सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्ने ।
- ध) सरकारी वाहेकका निजी जग्गामा बोर्डहरु राख्दा साँधियारकातर्फ तथा सडकतर्फ कमिमा १० फिट जमिन छोडेको हुनुपर्ने र उचाईको हकमा जमिन सतहबाट वढीमा ३० फिटमात्र हुनुपर्नेछ, र अनिवार्य रुपमा बोर्डमा सोलार वत्ती जडान गरेको हुनुपर्नेछ ।
- न) सरकारी सूचना तथा सचेतनासम्बन्धी सामाग्रीहरु राख्न परेमा विज्ञापन कर छुट दिन सकिने छ। यस्ता सूचना सामाग्री राख्दा समेत माथि उल्लेखित मापदण्ड पालना गर्नुपर्नेछ ।
- प) आन्तरिक स्रोत साधन परिचालन गरी नगरपालिकाको आन्तरिक आयमा अभिवृद्धि गर्न नगर क्षेत्रमा रहेका सार्वजनिक स्थान तथा आफ्नै जग्गामा आधुनिक, उच्च प्रविधियुक्त र वातावरणमैत्री विज्ञापन बोर्ड तथा प्रचार सामाग्री राख्ने स्थान व्यवस्था गरी प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट उक्त स्थान निजी क्षेत्रलाई उपलब्ध गराइ सो वापत कर, रोयल्टी रकम संकलन एवं परिचालन गर्ने ।
- फ) नगरपालिका क्षेत्रमा राखिने विज्ञापन तथा सचेतनामूलक बोर्ड तथा प्रचारसामाग्रीबाट शहरी हरियाली, समाजिक मूल्य मान्यता र सदभाव तथा सुरक्षाको दृष्टिकोणबाट उपयुक्त भएको नपाइएमा सो बोर्ड तथा सामाग्री तत्काल हटाउने व्यवस्था गर्ने ।

- ब) आधुनिक प्रविधिका विज्ञापन माध्यमहरु डिजिटल डिस्प्ले बोर्ड, लाईट बोर्ड लगायत अन्य विद्युतीय प्रचार सामाग्री समेतलाई अनुमति दिईनेछ।
- भ) प्रचार प्रसार सामाग्री मर्यादित हुनुपर्नेछ। अश्लील, उत्तेजक एवं धार्मिक, सास्कृतिक, भाषिक, जातीय आदि सामाजिक सद्भाव भङ्काउने खालका प्रचार प्रसार सामाग्री राख्न पूर्ण प्रतिबन्ध गर्ने।
- म) सूतिजन्य एवं मदिराजन्य वस्तु एवं उत्पादनको प्रचार प्रसार गर्न पूर्ण प्रतिबन्ध गर्ने।
- य) नगरपालिकाले एक समिति निर्माण गरी सडक खण्ड अनुसार न्यूनतम घर बाहाल निर्धारण गर्ने छ। सोही आधारमा घर बाहालकर लिइने छ।
- ६) विज्ञापन सामाग्रीहरुको दररेट तपसिल बमोजिम तोकिएको छ।

आज्ञाले,
इमनाथ कडेल
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत